

Apui

Apui is een echte Dayak van de stam van de Seberuang. Hij weet niet precies hoe oud hij is, aangezien de meeste Dajaks geen verjaardagen vieren. Ze vieren het feest van de oogst, wat zij "Gawai" noemen en ze hebben vele andere ceremonies die verbonden zijn met de natuurlijke cyclus van het leven, zoals wanneer ze trouwen of wanneer iemand sterft. Verjaardagen lijken daarmee weinig te maken te hebben. Het leven gaat meestal van dag tot dag, van jaar tot jaar. Ik zag Apui en zijn grote glimlach voor het eerst vele jaren geleden toen ik Tembak bezocht, het kleine dorpje diep in de jungle van Borneo. Het was in een geïmproviseerde bamboe structuur om gasten te ontvangen die een bezoek brengen aan het dorp en hij deed de kokosnoot dans, waardoor iedereen moest lachen. Het was ook zijn taak om het drinken van de rijstwijn uit een grote porseleinen tank te bewaken. Hier drinken twee mensen van rietjes gemaakt van Papaya bladstelen terwijl hij wijn blijft schenken. Je mag dan niet morsen! Het gelach stijgt met elke ronde.

In die tijd, ten minste vijf jaar geleden, had Apui nog geen grijs haar, nu is het grootste deel van zijn haar zilverkleurig. Maar er zijn geen veranderingen in zijn lichaamsbouw of zijn lachen en hij draagt nog steeds dezelfde hoed met de neushoornvogel veren en dezelfde bril. En zijn tanden zijn nog steeds compleet, dankzij het dagelijkse kauwen van betelnoot dat hij tot een fijne pulp stampt in een klein bamboe en vervolgens vouwt hij een peper blad, ingesmeerd met een beetje krijt, om de pulp en begint hij te kauwen. Dit maakt zijn tanden erg sterk en ook erg rood. Veel oudere Dajaks, waaronder Apui's moeder die bij hem leeft, kauwen de Bethel noten die zij "Pinang" noemen. Ik heb het eens geprobeerd toen hij mij dit aanbood, maar ik vond het niet erg smakelijk noch gaf het voor mij het effect dat zij eraan toeschrijven. Het is bedoeld om je geest helder te maken, zodat je het leven beter kunt begrijpen, en opdat je je ontspant. Op veel andere plaatsen in de wereld planten mensen deze slanke palm, maar een speciale sterkere variëteit, en kauwen ze de noten.

Apui moet zo'n 65 jaar oud zijn als ik zijn leeftijd schat op basis van de leeftijd van zijn vijf kinderen. Agung, zijn jongste zoon, trouwde onlangs op de leeftijd van 23 en zijn moeder is de derde oudste persoon in het dorp. Apui is een echte Dayak die het bos kent en ervan houdt. Ik herinner me een dag zo'n twee jaar geleden, terwijl we zwierven door de nabijgelegen Saran jungle en hij me vroeg om een bericht op te nemen. We waren aan de voet van een speciale rots bedekt met wortels van een reusachtige vijgenboom, hier te zien aan de linkerkant. Daar ging hij zitten, bereidde zijn Betel noot, en daar sprak hij in eenvoudige woorden zijn boodschap aan de wereld, die ik opnam met mijn camera. Voor buitenstaanders klinkt

het mogelijk niet als iets speciaals, maar ik zag de tranen in zijn ogen en Apui

sprak vanuit zijn hart: "Het bos is ons thuis. Ik hou van het bos. Het maakt dat we kunnen leven. We moeten ons bos behouden. "

Apui beheerst nog steeds de vaardigheden om in de jungle te leven, de kennis van zijn voorvaderen die gedurende de duizenden jaren aanwezigheid in Borneo de ervaringen en inzichten verzamelden waardoor ze konden overleven. Apui heeft geen identiteitspapieren, maar hij kent de namen van duizend familieleden in de stam en zij hem kennen. Hij is verbonden aan het bos en zijn familie, en niet een stuk papier van een ver verwijderde entiteit die besluit dat hij Indonesisch is. Hij heeft geen formele opleiding, maar hij is een van de slimste mensen in het dorp. Hij onderhoudt een medicinale plant verzameling achter zijn huis en kent vele bijzondere oude recepten om mensen te genezen van een breed scala van ziekten. Hij weet hoe je de hars van de mijten kan vinden die soms twijgen van een speciaal soort boom infecteren. De hars is zeer kleverig, maar wanneer deze is opgewarmd, is het de sterkst denkbare lijm en de bladen van de machetes en Dayak zwaarden hij zelf maakt, want hij is ook een smid, komen nooit los van het houten handvat, ondanks jaren van intensief gebruik. Hij was ook de initiatiefnemer en bouwer van de mini hydro dat het dorp van elektriciteit voorziet. Het waterrad en de verschillende kleppen zijn gemaakt van lokaal hout gesneden door Apui.

In zijn jonge jaren maakte Apui de grootste velden voor de rijstbouw. Hij bouwde zijn eigen huis en hij zorgde ervoor dat de rijst oogst feest plaatsvond. Hij houdt de tradities van zijn voorouders in ere. Hij was ook een jager. Vaak ging hij twee of drie dagen jagen op varkens of herten. En hij vertelde me eens hoe hij in 1993 een orang-oetan schoot in het Saran bos. Maar toen hij haar had geraakt, huilde ze en ze lag daar op die tak naar hem te kijken terwijl ze dood bloedde. Apui huilt hiet nog steeds over als hij vertelt over die gebeurtenis. Sinds die dag heeft hij nooit meer gejaagd.

Wanneer Apui wandelingen door de jungle maakt is er geen geluid van zijn blote voetstappen. En hij kijkt voortdurend naar de bomen en de planten om hem heen. Elke moeiteloze stap die hij maakt, observeert en bestudeert hij in een bijna meditatieve staat.

We hebben vaak niet veel te zeggen wanneer we lopen. Voor mijn met name omdat ik mij moet focussen op het vermijden van doornige takken en glibberige rotsen, terwijl Apui door het kreupelhout zweeft terwijl hij bladeren plukt, fruit oppakt en soms plotseling stopt om naar een ver verwijderd geluid te luisteren. Apui is voortdurend verbonden met zijn bos, het woud waarvan hij houdt. En als we stoppen, omdat ik, of iemand anders in de groep moe is, pakt hij zijn kleine bamboe uit zijn kleine geweven rugzak en bereidt zijn Bethel moer. Dan kan ik hem inhalen en vraag hem over alles wat hij zag, waarnam en verzamelde. Ik heb veel formele studies over tropische bossen gedaan en werk in Indonesië inmiddels zo'n 35 jaar, maar elke wandeling met Apui brengt me knowhow over dingen die nog niet zijn opgenomen in de wetenschappelijke boeken. Apui is een wandelende encyclopedie. Gelukkig kan ik met hem wat kennis delen over hoe in andere delen van Indonesië zijn bos planten en paddestoelen worden gebruikt, zodat onze wandelingen elkaar aanvullen.

Maar het gaat niet over de knowhow ik van Apui nodig heb. Bovenal is hij mijn vriend. We zijn misschien een vreemd stel, de net 50 kilogram zware Dayak en de 2x zo zware en grote Europeaan. Maar er veel dat we delen! Onze liefde voor het bos en de kennis erin aanwezig, maar meer nog, onze gevoelens over rechtvaardigheid, eerlijkheid en onze angst voor waar de wereld naar op weg is. We knuffelen, we lachen en we huilen samen. We spreken openlijk over onze zorgen en hoop. We zijn echte vrienden voor het leven. We zijn familie.

Willie Smits, 1 september 2014

Hier zitten Apui, zijn vrouw en zijn moeder in de keuken van hun huis in het dorp Tembak. De speciale rituele doos dorp maakte hij zelf. Zijn vrouw maakt de beste rijstwijn in het dorp en zijn moeder, die de mat maakte waarop ze zitten, is bezig met de voorbereiding van de Bethel moer. Ze houdt nog steeds ervan om grappen te maken en te dansen!

Links een foto van Apui en zijn vrouw in de speciale ceremonie kleding die Apui's vrouw maakte uit de schors van een lokale boom. Pak Apui draagt de hoed die hij bijna altijd draagt, maar hij heeft ook een hoed met de veren van een Argus fazant. Hun keuken hut op palen is koel en goed geventileerd, en alleen gemaakt van natuurlijke materialen.